

MIRADOR

SEMANARI DE LITERATURA, ART I POLITICA

Preu: 20 cèntims - Pelai, 62. Telèton 15300. - Subscripció: 2'50 pessetes trimestre

Any III. Núm. 128 - Barcelona, dijous, 16 de Juliol de 1931

El millor llibre català: L'ESTATUT

L'ESTATUT

Catalunya vertebrada

Catalunya, per primera vegada, després de temps molt llunyans dintre la història, es dona a ella mateixa una estructuració amb caràcter definitiu. De primeries del segle que som ençà, diverses vegades havia intentat caminar evolutivament per tal de retrobar el que ara troba; projectes parcials, graons per ascendir al temple de la seva llibertat, projectes sovint fracassats i rebutjats i que, tot i ésser acceptats, hau-

de l'esclau; l'esclau que no pot impedir que la seva ànima no sigui un xic esclava; és a dir, fraudulenta i malfiada en el dret; enamorada sols de la mentida i de la força; crèdula davant de totes les promences d'alliberança, sense consultar el sentiment de la realitat ni el de la dignitat... Si, tot això, no del tot per culpa nostra, era dins nosaltres; ara mateix, abans de pendre el seu últim bany en l'aigua lus-



Els senyors Millàs-Raurell (secretari), Jaume Carner, P. Coromines, Cases (taquígraf), M. Esteve, A. Nírau Palau i R. Campalans, a Núria, confeccionant l'Estatut

rien tingut dues tares: de no resoldre definitivament el problema i d'ésser una cosa atorgada com un favor i no reconeguda com un dret inviolable.

Però ara, dins un règim de llibertat i de dignitat civil, allò que semblava haver d'ésser el resultat d'una llarga peregrinació històrica, ho tenia enfront nostre, d'un cop. Ha bastat la liquidació de tota una època d'ignominies, perquè el nostre problema deixés d'ésser problema. Car no era problema de Catalunya, sinó problema de manca de justícia i de decència.

L'Estatut que suara ha confeccionat i ara aprovat la Generalitat de Catalunya, per tal d'ésser sotmès a la consagració dels Ajuntaments, dels catalans i del Parlament de la República, emmotlla exactament la realitat de la nostra terra; limita tots els perfils que la defineixen. Dintre del seu bloc hi cap tota la vida política, jurídica i social, econòmica — tota la història futura — d'un poble que fins ara havia hagut de pendre la major part de les seves energies en lluites defensives i eixorques contra les invasions del més obtús i eixorc dels imperalismes que viuen dins el record dels pobles. Catalunya ja no és l'endolada, la perseguida, sinó la gloriosa, la gran.

I heus aquí que d'avui endavant tota la política de Catalunya pendrà un gran tomb; fins ara havia viscut de la flama de la fe; de present s'haurà de confirmar per les obres; l'havia empès la gran força del desig; i ara haurà de suportar el gran esforç de la possessió. Havia obert les mans per sembrar, i ara li caldran braços per fer collita. Oposàvem; ara governarem. Tot el neguit i la passió que ens convenien i ens esqueien s'haurà de convertir en seny i serenitat que ens il·luminin. I, a la inversa, tot aquell núvol que el dolor i l'odi ens posaven als ulls ara s'esboira i s'es-campa; al voltant nostre tot abonança; som lliures ciutadans d'un Estat lliure dintre una República lliure, i, sobirans i responsables de les nostres coses, col·laborem noblement i francament a la construcció d'una major sobirania.

D'ara ençà s'educarà i s'afinarà el sentit polític del nostre poble dins l'escola de la responsabilitat; car l'anterior esclavatge no ens donava més espai que la zona estreta i malsana de l'odi; però la resta, sense cap clarícia, queia dins l'escola malcriadora de la força; força que envileix tant aquell que l'exercita com aquell qui la rep. Força que deixa damunt del cos adolorit les marques

De Dijous — — a Dijous

La candidatura d'En Fabra

Diumenge a la nit hi havia nombrosos ciutadans que estaven indignadíssims: la candidatura de Pompeu Fabra, presentada per la Unió Catalanista i suggerida el dijous a la nit, a l'Ateneu, amb l'assentiment d'elements de l'Esquerra, no havia sortit triomfant. Val a dir que aquests ciutadans que estaven tan indignats diumenge al vespre, ja ho estaven vint-i-quatre hores abans. Era previst que l'admirable Fabra seria la víctima de la comèdia electoral de diumenge. Ho dic sense cap mena d'animadversió, molt al contrari, envers els homes que varen presentar la candidatura del codificador de la llengua catalana: sembla que a l'hora de passar a les realitzacions, tothom menys ells es va adonar del perill.

M'explicaré. I diré immediatament que la candidatura de Pompeu Fabra no podia ésser presentada sense les màximes garanties d'èxit. I seria tan exigent en matèria de garanties que quasi m'atreïria a dir que si hi ha a Catalunya algun nom que havia d'ésser respectat i que no podia barrejar-se en lluites electorals, era el d'En Fabra.

Però admetem que era impossible de fer desistir els que volien convertir en diputat el nostre gramàtic. I llavors diré que la candidatura d'En Fabra no va pendre consistència fins divendres a la nit. Podria citar nombrosos detalls. I podria dir que durant la nit del dissabte al diumenge no fou possible que «La Publicitat» obtingués candidatures per encaixar a l'edició de Barcelona-Ciutat.

També sembla que un cop llençada la candidatura, hauria estat convenient empendre certes negociacions encaminades a defensar-la. És evident que tots els diaris catalans haurien respost. Malgrat l'abstenció dels partits, no hauria estat difícil obtenir que un home significatiu dels tres partits catalanistes, intel·lectuals, per exemple, En Puig i Ferrer, per l'Esquerra; En Jaume Bofill, en representació d'Acció Catalana, i En Joan Estelrich en nom de la Lliga, haguessin estat convocats a una sessió de ràdio. Ningú no s'hi hauria negat. Tothom sabia que tant en el grup de «La Publicitat» com en el de «L'Opinió» hi havia gent que veia amb disgust la manera de llençar el nom d'En Fabra. En aquestes circumstàncies, només «La Publicitat» es va atrevir a passar sobre el punt de vista de partit i a defensar la candidatura d'En Fabra. Però ja no hi havia temps. Tothom sabia que la candidatura de Pompeu Fabra toparia amb el maquinisme electoral d'En Santamaria. Allà on no hi hagués intervenció, el nom d'En Fabra desapareixeria de les urnes. I així va succeir. Si el comandant senyor Jiménez i Jiménez fos un home sensible en qüestions electorals, en llegir els resultats dels col·legis llençaria l'acta a les escombraries.

La història d'aquest afer ha estat deploable, digna d'una organització que no té cap experiència electoral i que, malgrat tenir un historial puríssim, ha demostrat, encara una altra vegada, que no ha nascut per a l'acció política.

Afortunadament, no es pot dir que hagi estat derrotat el catalanisme i que el nom d'En Fabra hagi perdut ni un gram de pes.

M. B.

MIRADOR INDISCRET

Hi ha precedents

Va causar sorpresa l'anunci inserit als diaris segons el qual el Banc de Catalunya es tornava a obrir per reprendre les operacions.

Un que ho comentava, fent mentalment un paral·lel amb el que va passar amb el Banc de Barcelona, va dir:

—Això ja sé com acabarà: anomenant-se Banc Comercial de Catalunya.

Les coses, clares

El senyor Serrallera, cap de la minoria més petita de la Generalitat — la minoria d'ell tot sol, segons definició de l'interessat, — va adherir-se a l'Estatut de Catalunya amb un discurs que si no fou eloqüent, fou, en canvi, pintoresc.

Va dir que no havia comprès, de moment, un mot pronunciat pel senyor Lluhi: infantament. Que rumiant, rumiant, l'havia desxifrat i que ell volia repetir-lo d'una manera més clara:

—Senyors, hem parit (alarma entre el públic); sí, senyors, acabem de parir un Estatut i aquesta criatura (volia dir l'Estatut), com que l'hem parida, hem de saber-la criar...

Un del públic, en veu molt baixa:

—...Perquè no ens resulti mal... criada.

Fragment nàutic

Entre els molts fragments interessants del discurs pronunciat dimarts pel senyor Serrallera, a la Generalitat, cal esmentar aquell que començava així:

—Parlem de la nau...

(En Vilà va aixecar el cap com si l'haguessin punxat.)

—...Parlem d'aquesta nau que ha de desembarcar en el port de Madrid... (gran expectació), tripulada pels parlamentaris catalans. Aquesta nau, és l'Estatut i jo us asseguro que «la travessia» arribarà feliçment al port de destí.

(Consti que no ens inventem ni un mot.)

Planxa

En Pujol i Font estava tot neguitós esperant el torn de precís i preguntes.

Era la primera vegada que intervenia.

—He demanat la paraula — va dir — per

pregar al Consell de la Generalitat que vegi si és possible concedir una indemnització als diputats forans que assisteixin a les assemblees...

S'aixeca el conseller Casanoves:

—He d'assabentar al senyor Pujol i Font que ja fa quinze dies que va acordar-se això que el senyor Pujol i Font demana.

El debutant no tingué esma ni per dir:

—Dispensi!

El Sr. Serra i Moret no

llegeix "L'Opinió"

L'altre dia, el ciutadà regidor Ventalló va publicar un article a L'Opinió parlant dels sense feina, de les pessetes que costen a la ciutat, etc., etc.

Aquest article va indignar tant el senyor Serra i Moret, conseller de la Generalitat, que va creure necessari donar una nota a la premsa, que començava així:

«La campanya que realitza La Publicitat referent a la qüestió dels sense feina...»

I el senyor Serra i Moret, contesta punt per punt l'article d'En Ventalló, publicat a L'Opinió i reproduït a La Publicitat.

Hi ha qui atribueix la gaffe a una mania persecutòria del senyor Serra i Moret. Nosaltres ho atribuïm al fet que el senyor Serra i Moret no deu llegir L'Opinió.

Motius d'un canvi de pis

El Mati deixa el pis de la Rambla de Canaletes i va a instal·lar-se en un magnífic palau (sic) del carrer de Fontanella.

El Mati no ha dit els motius que l'han fet decidir a abandonar el lloc tan cèntric que ha ocupat fins ara; nosaltres els volem descobrir.

El Mati canvia de pis per fugir del veïnatge de La Rambla. Rigorosament cert. Allò dels termòmetres — ara que es fan eleccions cada quinze dies — els ha posat en guàrdia.

—Amb la gentada que es reuneix davant els balcons de La Rambla, potser algun dia ens tocaria el rebre, si s'engrescaven massa. Diari previsor...

Les frases fetes

Hom sap que un de tants conflictes pendents és el de la fàbrica Uralita. Aquí no l'hem d'explicar pas. Només notarem un detall pintoresc.

Els obrers van presentar les bases, molt respectuosament, a llur patró, el rotari Roviralta. I diem molt respectuosament perquè el document acabava amb la fórmula burocràtica: «Dios guarde a usted muchos años.»

En Roviralta s'esperava més trobar un «Salut i Revolució» que no pas aquella frase tan poc sindicalista. Per això va fer aquesta reflexió, en acabar de llegir el document:

—A veure si aquests et posaran el càstig d'anar a missa!

L'Utrillo jr. a Madrid

Els de La Noche, disposats a sacrificar-se una vegada més en benefici dels seus lectors, han enviat el nen Utrillo a Madrid perquè faci tasca informativa de les sessions del Congrés.

Com que això és la primera vegada que s'esdevé, els nostres lectors ja es faran càrrec de com anaren els acomiadaments al baixador del Passeig de Gràcia. La senyora Utrillo, tot era implorar fent volar el modador:

—Per l'amor de Déu, fill meu, vés força a missa!

Sinó que el tren ja havia iniciat la marxa, el nen Utrillo, indignat per aquests tendres consells maternals, fins hauria fet una rebequeria.

Un èxit de "La Noche"

La Noche de dimarts, parlant de la sessió preparatòria de les Corts Constituents, posava aquest títol:

«De acuerdo con «La Noche», parece que el Gobierno sólo permitirá radiar la sesión de hoy, pero no las demás.»

Lligant caps, hem de notar que el nen Utrillo tenia temps d'haver arribat a Madrid per gestionar aquesta mida i apuntar-se un èxit.

Per si no se li havia acudit, li brindem aquesta ocasió de lluir-se.

Piquiponiana

Era en una època de propaganda política de les més actives.

En Pich i Pon va dir:

—Ara anirem a Lleida a donar un ciclón de conferències.

Suposició fonamentada

Un amic nostre arriba a casa després de tres dies de no tenir serventa. La dona, riallera, li diu:

—Ja en tenim!

—I bé, què et sembla?

—Bé, només que devia haver servit a casa En Pich i Pon.

—Per què ho dius?

—Oh, veuràs, es diu Deotípi.

Estil gasetillec

Copiem d'una nota d'última hora de La Vanguardia, donant compte de l'homenatge a la dona catalana:

«El poeta y diputado a Cortes, senyor Gassol, hizo el elogio de la mujer...»

Això de «poeta i diputat a Cortes» té un regust deliciós; sona per l'estil de «poeta y aldeano».

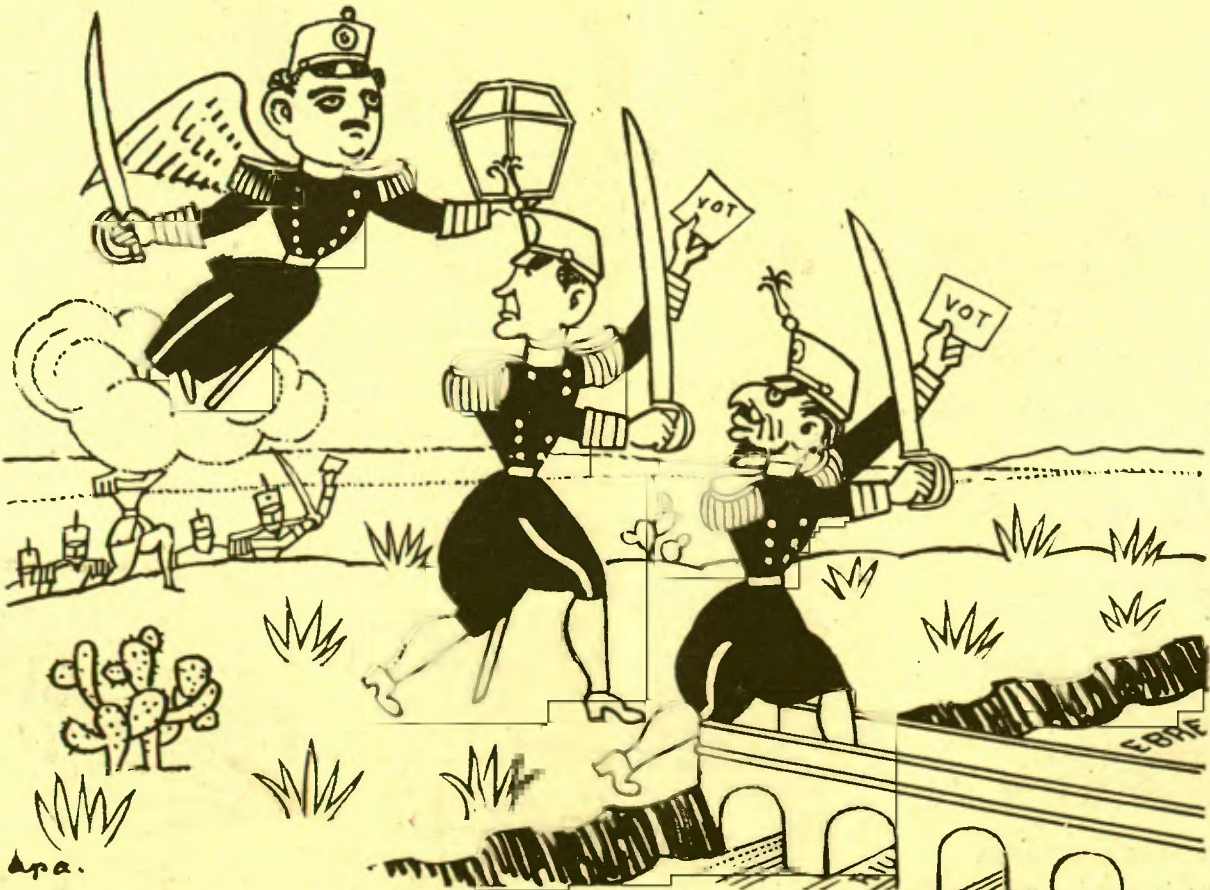
Notícia sensacional

Les persones ben informades pels que tracten intimament En Cambó, asseguren que aquest cèlebre polític ha caigut en un estat d'abatiment i de tristesa, que passa hores i hores assegut, mirant a terra, com si contemplés desfeta, potser per sempre, als seus peus, tota l'obra que volia construir.

Les informacions que hom rep aquests dies han deixat endevinar la possibilitat d'una notícia sensacional. En veure'l desenganyat de la política, del món i de la vida, sembla que hi ha la temença que es faci frare.

No cal dir que en assabentar-nos d'aquesta suposició, hem associat mecànicament les amistats d'En Cambó amb caputxins cèlebres. Els noms del Pare Miquel d'Esplugues i del Pare Rupert de Manresa ens han vingut a la ment, recordant les relacions que tenen amb el polític a l'òstracisme.

Si En Cambó prengués la decisió que s'insinua, segurament es retiraria a la Diagonal, en aquest convent en el qual els freres substitueixen llurs cognoms pel nom de la població de naixença. Quan del món de la política desapareixeria el nom de Francesc Cambó, en el món de la religió n'apareixeria un altre: el Pare Francesc de Verges.



LA RECONQUISTA DE CATALUNYA

A la pàgina 2: Els sense feina vistos de prop, per J. M. Planes.

A la pàgina 3: El neo-militarisme, per Rossend Llates.

La moratòria Hoover, per Manuel Brunet.

El neo-militarisme mirant a fora

Catalunya tramet tres militars com a diputats a les Corts Constituents. Això és la sorpresa més gran de les eleccions de tot Espanya. Els catalans, precisament els catalans, i, encara més, els de Barcelona, deixada de banda la significació que fins ara havia tingut la política catalana, posen llurs esperances en tres guerrers i els investeixen amb la toga civil dels pares de la pàtria. Per arribar a aconseguir aquest resultat posen per damunt de la repugnància proverbial de les masses catalanistes a donar llur representació a gent forastera. Obliden també que el moviment catalanista és un plet de llibertat i de dret, incompatible amb el militarisme.

I, per altra part, tres individus militars, no catalans, abracen les idees catalanistes i es declaren disposats a defensar a peu i a cavall, amb les armes del dret i amb el dret de les armes, la causa de Catalunya.

Però ni uns ni altres no s'adonen que, posant l'espasa al platet de la justícia, se'n desequilibra l'agulla i es decanta cap al poder militar, en detriment de la supremacia del poder civil. I de la minva del poder civil mai no en podrà sortir la llibertat de Catalunya. De manera que, àdhuc suposant la major bona fe en ambdues bandes, arribaríem a resultats igualment negatius i perniciosos per a Catalunya i la causa catalana.

Car, és evident que els drets de Catalunya només poden ésser realitzats dintre un ambient de justícia i llibertat (que és equivalent al triomf del poder civil), per tal com els catalans disposen tècnicament de la força que els dona el nostre dret imprescriptible. Però, posats dintre d'una situació de força—com esdevé sempre que predomina el poder militar—, puix som els menys, convé que sempre hàgim de perdre el nostre plet. Davant de la força per la força, Catalunya sempre haurà de sucumbir d'una manera més o menys plena d'heroisme. La història ens en recita mil exemples.

Catalunya només pot ésser autònoma dintre una Espanya civilitzada; en una Espanya brutal, sempre serà esclava.

El darrer exemple, i ben esclatant, fou la Dictadura de Primo de Rivera, el qual «de bona fe», es proposava de resoldre, a favor nostre, el problema de Catalunya, però, arribat que fou al del poder, va sentir clarament la necessitat de trair-nos o caure; car amb la força d'ací no hauria pogut resistir la pressió d'allà.

Vegeu, doncs, si ens interessa als catalans el predomini de l'esperit civil a casa nostra i a Espanya; veieu, en l'exemple de Primo de Rivera, el que es veurien obligats a fer Franco, Jiménez i Sediles, si mai assolien el poder. Car, entre caure o ajupir-nos—nosaltres que per ells no som res—, no és de creure que tinguessin gaires dubtes.

Arribats en aquest punt del nostre raonament, no podem ocultar la pessima impressió que ens ha produït veure la falta de sentit de les nostres esquerres.

Així com la burgesia esparverada del 1923



El capità Sediles, diputat per la «provincia»

va girar els ulls al sabre i als esperons, veiem que les esquerres, en un moment donat, creuen a ulls clucs en l'esperó i el sabre.

La força brutal encara ens fascina. El dret encara no ens inspira prou confiança. Catalunya encara porta marcat al front un rastre del signe de l'esclau: l'esclau que, acostumat a veure's anorreat davant la força, arriba a creure que la força és Déu.

Cal reaccionar; cal alliberar el fur intern de les nostres consciències. Si volem que ens respectin, comencem per respectar-nos nosaltres mateixos. Si no ens agrada que ens envien guerrers i tropes d'ocupació, comencem nosaltres per no enviar guerrers al parlament. Car, hem de tenir en compte que ens serà retornat el cent per u.

ROSSEND LLATES

L'oncle d'Amèrica

Dels dos negociadors americans del projecte Hoover, un d'ells és sec, gairebé ascètic: André Mellon; l'altre, gros, rabassut: Walter Edge.

El primer, que ja té habitud de negociar aquesta mena de qüestions, ha fet prova de gran flexibilitat; ha discutit com a home de món més que com a home d'affers.

Un ministre francès deia:

—Es tan cordial, que he vist a prop el moment en què m'anava a dir: «Feu com a Amèrica, digueu-me l'oncle Andreu!»

Però pels francesos els «oncles d'Amèrica» han canviat de significació.

El cigar d'Edge

Edge, en canvi, en el curs de les discussions es mostra tumultuós, impetuós, categòric, amb la millor bona fe del món, si no amb el millor bon humor.

S'havia notat que quan la discussió era cançonera o difícil, l'ambaixador cremava un cigarret darrera l'altre.

En canvi, quan les coses anaven millor, encenia un cigar de «businessman».

Dilluns de la setmana passada, dia d'emoció pels interessats, un membre de la delegació francesa neguitós de saber si Amèrica acceptava la nota francesa, va exclamar:

—Ara va bé. Edge encén el seu cigar!

El pescador estadístic

Herbert Hoover és un home ordenat, estrictament puntual, que exigeix dels altres ordre, exactitud i puntualitat.

Calia que les negociacions franco-americanes fossin importants perquè Hoover els sacrificués mig «week-end», dedicat a pescar amb canya.

Hoover anota en un carnet, minuciosament, el producte de les seves pesques.

Els seus íntims diuen que per gust de les estadístiques.

Costums nordamericans

A Europa ha causat una certa estranyesa que el president Hoover es servís de la premsa per comunicar a tot el món la seva proposició de suspensió de deutes. És que té una altra concepció que l'europea, del paper que juguen els diaris.

A la Casa Blanca hi ha una oficina de premsa accessible a tot periodista presentat d'un confrare ja presentat.

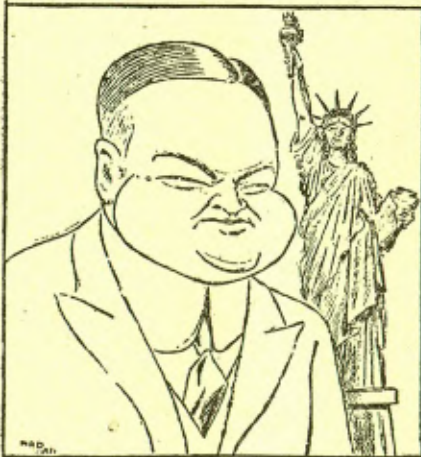
A l'hora que el president convoca els representants de la premsa, la Borsa ja està tançada, a fi d'impedir que les seves declaracions donin peu als especuladors.

Hoover rep els periodistes en una cambra ja destinada a aquest fi. Sobre el seu seient, hi ha la bandera de les bandes i les estrelles; al seu costat, la taquigrafia particular, la qual pren, no sols les declaracions del president, sinó tota la conversa entre ell i els periodistes.

Després de la sessió, la declaració presidencial és transmesa als diaris, els quals en fan edicions especials, si aquella val la pena.

Qüestió de règim

Quan els negociadors americans hagueren anunciat als representants del govern francès que el president Hoover s'adheria a l'acord tal com l'havia proposat el Consell de Ministres, uns i altres estigueren d'acord



El president Hoover

que bé mereixia ésser una mica «regada» aquesta conclusió d'uns debats llargs i difícils.

Pierre Laval féu portar xampany, llimonada i aigua Perrier.

Mellon i Edge no volgueren tastar el xampany.

—Règim sec! —va dir Mellon a tall d'excusa.

Els ministres francesos, per deferència, es van acotar amb la llimonada.

Només Briand es va abocar una copa de xampany i, tot somrient, va dir als personatges tanquís:

—Es el règim que m'és imposat. Sóc vell i això és, us ho asseguro, el millor reconstituent.

Pla quinquennal

Un home puja a un tramvia, a Moscou. Sorpresa general: aquest passatger porta el vestit del pare Adam, menys la fulla de parra.

—Què dimoni feu així? —li pregunta el cobrador.

—Deu ser boig —comenten els altres passatgers.

L'home, tot tranquil, sorprèn de l'efecte que ha causat, s'explica:

—Esteu mal fixats —diu al públic—: però quan sabreu que sóc de Minsk, estic segur que ho comprendreu.

—Comprendreu què? —ja el cobrador—. Sou de Minsk, i què? Es cap raó per anar despullat?

—Ja ho crec que és una raó. No ho sabeu que a Minsk el pla quinquennal ja està completament realitzat?

La moratòria Hoover

Se n'ha adonat tothom: és un mal negoci ésser creditor dels alemanys. Gent de querelles incessants, els alemanys han demostrat no solament que es pot ésser un deutor empipador, sinó també que és possible d'ésser deutor i aparentar que es té raó, inspirar llàstima i acabar amb la paciència del creditor. Més de plànyer que els alemanys són els francesos que han basat una part de les seves finances en el deute que els té Alemanya en concepte de reparacions.

Tots els projectes de pagament de les reparacions han anat fracassant l'un darrere els alemanys.

el millor dels casos, amb passar el poder als extremitats del nacionalisme.

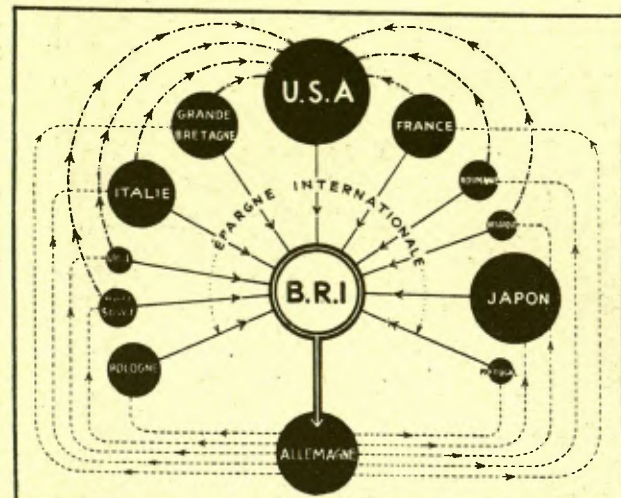
Davant de la probable fallida d'Alemanya i de la proposició de concedir una moratòria per reparacions i deutes formulada pel president Hoover, França no ha tingut més remei que inclinar-se. Amb reserves o sense, era necessari accedir, perquè amb un deutor que fa fallida val més negociar-hi i salvar la casa de la crema. La situació de França és trágica. Alemanya no pagarà mai el que ha destruït. I no obstant, tots els babaus del món es dediquen a fer de plorosos darrere els alemanys.

Si la interdependència econòmica i financiera del món obliga a tothom, àdhuc als Soviets, a enquadrar-se dintre unes lleis generals, és possible que un dia prevalgui la tesi que defensa l'anul·lació de les reparacions i deutes de guerra. És la tesi socialista. Però, al món hi ha una justícia immanente que funciona amb un automatisme esfereïdor i a breu termini. L'obra de destrucció feta pels alemanys al nord de França i a Bèlgica ha impedit fins ara la liquidació dels comptes de reparacions. La clau de l'afer no està, doncs, en mans dels Estats Units. Encara que els Estats Units passessin l'esponja sobre la taula de deutes de guerra, no aconseguirien esborrar una gran injustícia que exigeix les reparacions que paga l'Alemanya. De les xifres que França i Bèlgica cobren d'Alemanya en concepte de reparacions, en destinen una part al pagament del deute de guerra a Anglaterra i als Estats Units i una altra part a la reconstrucció de les regions devastades. És possible que la moratòria Hoover sigui prorrogada, és possible que en un altre conveni siguin reduïdes encara més les anualitats que paga Alemanya, però és quasi impossible d'admetre que un dia França i Bèlgica hauran de continuar sense la participació d'Alemanya a l'obra de reconstrucció de les regions devastades.

Pocs dies després de concedida la moratòria Hoover, Alemanya ha tornat a estar a punt d'un krach. La retirada de divises estrangeres ha posat en perill el Reichsbank. No n'hi ha prou amb la moratòria: Alemanya necessita crèdits, i tant França com els Estats Units subordinen la concessió de crèdits a certes garanties polítiques. Quan França ha exigit aquestes garanties, els alemanys, amb posat de persona digna, s'han negat a continuar el diàleg. Però el Banc Federal de Reserva dels Estats Units sembla que també exigeix garanties polítiques. I aquí entrem de ple a la qüestió que ho emmetzina tot: el desarmament, problema de vida o mort. Mentre hi hagi tants militars i tant material de guerra, no hi haurà ni diners ni pau. Ben mirat, la moratòria Hoover és el pròleg de la Conferència del Desarmament que ha de reunir-se el febrer de l'any vinent a Ginebra.

MANUEL BRUNET

ÈSQUEMA DEL CIRCUIT DELS CAPITALS EN EL FUNCIONAMENT DEL PLA YOUNG



Pagaments a Alemanya per conducte de la B. R. I. provinents de l'estalvi internacional (emprèstit Young).

..... Pagaments d'Alemanya als Aliats (a títol de reparacions).

----- Pagaments dels Aliats als Estats Units (deutes de guerra).

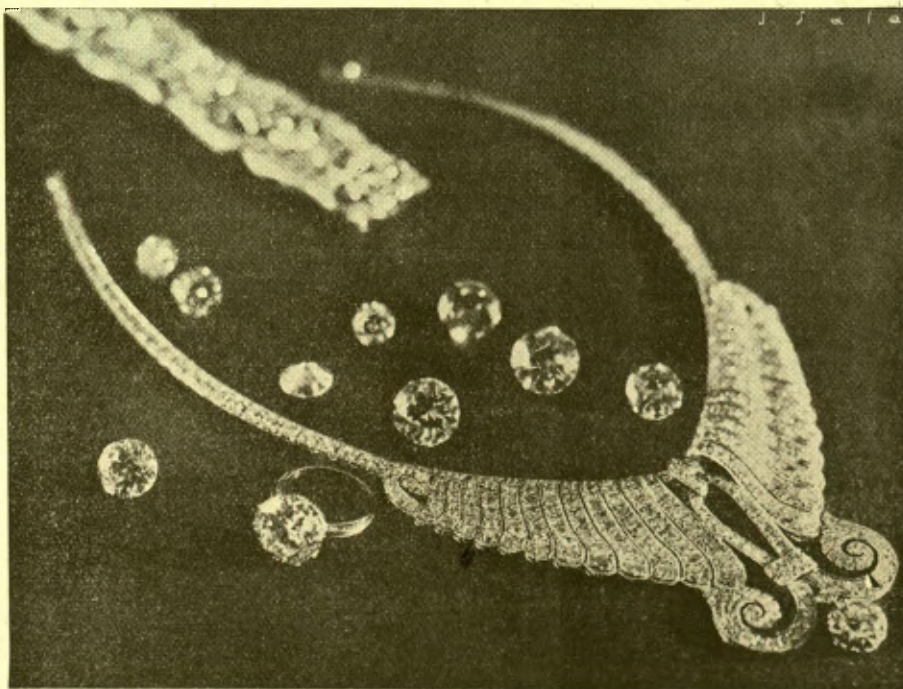
Els diners dels subscriptors (estalvi internacional) a l'emprèstit Young, de qualsevulla país que siguin, van a parar a Alemanya pel conducte de la B. R. I. Alemanya, en contrapartida, paga els seus deutes de guerra als Aliats, i aquests reemporten als Estats Units les sumes avançades durant la guerra. Tancant el cicle, els Estats Units han pagat a Alemanya, en forma de comandes (préstecs a llarg i a curt termini: 18 mil·lions de francs), o en forma de participacions (aproximadament 24 mil·lions de francs), les sumes que inicialment provenen de l'estalvi internacional.

rera l'altre. Recordeu: Comissió de Reparacions i Pla Dawes. I ara ha fracassat el Pla Young, al cap d'un any d'ésser firmat. Mentre els alemanys deuen diners, no s'estan de res: les despeses sumptuàries augmenten cada dia, i el creditor ja farà el favor d'esperar-se. Alemanya tenia un pressupost de luxe: ho havia dit a dotzenes de vegades Mr. Parker Gilbert. I, naturalment, va fallar el Pla Dawes i ara ha fet fallida el Pla Young.

Els nordamericans sempre acuden sol·licitos en socors d'Alemanya. Fou obra d'ells el Pla Dawes i el Pla Young. Ara, quan s'ha vist que Alemanya anava a fer una altra fallida semblant a la de l'any 1923, els Estats Units han estat els primers que han recollit emocionats el S. O. S. dels alemanys. El moment ha arribat a ésser tan greu, que ha calgut que el president Hoover proposés per cable la concessió d'una moratòria d'un any als alemanys i als aliats que amb el diner d'Alemanya paguen els deutes de guerra als Estats Units.

Tothom ho sap que Alemanya saboteja tots els convenis internacionals referents a les reparacions, però la interdependència mundial en matèria financiera i econòmica impedeix isol·lar-se i tolerar l'isolament. El que és més greu és que hi ha un lligam molt fort entre el terreny financer i econòmic i el terreny polític. I Alemanya se'n val, i amenaça amb una revolució comunista o, en

Feu fer els vostres gravats a
Fotogravats Exprés
IGUALADA, 6 (Gràcia)
Telèfon 76935



J. R. O. C. A.

RAMBLA DEL CENTRE, 33 - PASSATGE BACARDI, 2

¡ASESINOS! MATELOS PRONTO!

LA PICADURA del mosquito es venenosa y a menudo más peligrosa que una puñalada. No solamente trae la fiebre, sino que propaga también numerosas enfermedades mortales. Protéjase contra esta amenaza. Pulverice Flit.

Flit mata las moscas, mosquitos, pulgas, hormigas, polilla, chinches, cucarachas y sus crías. Es mortal para los insectos aunque inofensivo para el hombre. De empleo fácil. No mancha. No confunda el Flit con los otros insecticidas. Bidón amarillo - franja negra. No se vende a granel. Exija los envases precintados.

Pulverice FLIT

Mata más rápido

Por mayor: BUSQUETS HERMANOS Y CIA. Corles, 591-A. Barcelona
Sucursales: Madrid, Sevilla, Valencia, Bilbao, Vigo, Gijón, Ceuta, Palma M

Vda. de Josep Ribas
MOBLES I DECORACIÓ
CASA FUNDADA L'ANY 1850

Consell de Cent, 327 i 329. Telèfon 14657.-BARCELONA

LES ARTS — DISCOS

Els museus

L'europèu, menys pragmàtic, creu que els museus són institucions científiques. Sir F. G. Kenyon, ex-director del Museu Britànic, sosté que el museu, en primer lloc, ha de servir els estudiosos procurant-los el material necessari a llurs recerques.

El nordamericà creu que, sobretot, el museu té una obra educativa.

Ben entès, això és dit en termes d'una gran generalitat, i per tant imprecisos. A Europa i a Amèrica, els museus tenen la doble finalitat científica i educativa; tot és qüestió de la preponderància que hom doni a un aspecte o a l'altre.

Tant en l'un cas com en l'altre, no és suficient que un museu acumuli les obres a l'atzar. A Barcelona tenim un Museu Arqueològic Provincial pràcticament inútil, per l'amuntegament d'objectes sense ombra de classificació, la qual només fóra possible instal·lant-lo d'una manera radicalment diferent que comportaria un canvi de local, donada la insuficiència d'aquest.

Però aquest remei, el de l'acondicionament d'un local, que troba la conformitat de tothom, és costós i moltes vegades irrealitzable pràcticament.

Hom ha suggerit que els museus massa carregats d'objectes en dipòsit alguns en museus menys rics, per exemple els de províncies. Però els directores de museus atapeïts són enemics, sovint, d'aquesta mesura, puix que destrueix el conjunt d'una secció. La tria d'objectes comporta molt d'arbitrari, i el gust o l'afició, que canvia d'una època a l'altra, pot exigir revisions d'aquesta tria al cap d'un període de temps.

Als Estats Units, les col·leccions de la majoria de museus es divideixen en dues parts: la primera comprèn els exemplars més característics i més preats, que són els exposats al públic; la segona, els objectes secundaris, duplicats, rèpliques i variants, es troben en sales a part, destinades als estudiosos; els objectes d'interès purament històric estan desats perquè ocupin poc lloc, però de manera que siguin fàcils de moure per a les necessitats de l'estudi.

Aquesta divisió dels museus, responen a la doble finalitat educativa i científica, ha trobat partidaris una mica pertot. Però, en la pràctica, sorgeixen les dificultats que abans apuntàvem: quin criteri cal seguir en una tria així?

Miers, en un report oficial sobre els museus anglesos, preconitza l'especialització dels museus: «Cal que cada museu tingui la seva finalitat i exerceixi una funció determinada. Els donatius i els llegats que no convenen al museu, han d'ésser refusats sense contemplacions.»

Això, naturalment, es pot dir en un país de gran riquesa museística i on una tradició civil fa que la majoria de ciutadans que poden col·laborar a l'enriquiment del patrimoni artístic del país. Però a Barcelona és possible d'adonar-se dels perjudicis de la generositat mal entesa. Abans sortien sovint als diaris llistes d'objectes rebuts per al Museu del Teatre. Al costat de donatius valuosos, la quantitat de rampolla d'escàs interès feia esgarriar. És clar que es pot fer l'objectió que aquí, on tantes coses només són començades, no hem de negligir res, sinó arregar-les-ho tot. Però aquest criteri és tan elàstic que sovint és massa ampli. S'arriba a recollir objectes que ni interessen el públic, ni serveixen de res a l'historiador. La mania de col·leccionar per col·leccionar és la que porta als extrems més grotescos. Després, a l'hora de la mort, el col·leccionista es sent generós i deixa a la ciutat tot d'objectes, uns d'interessants, altres de no tant i altres que no ho són gens. Però el donatiu és global, no es pot acceptar en part. Queda la solució d'anar omplint les golfes de l'edifici de material sense interès, perquè, amb falta de locals que puguin ésser mantinguts decorosament, més val no omplir-los de quinqualla, i, ben mirat, el que cal és avarar a fer donar a la gent. Després, del que hagin donat se'n farà el que convingui.

W.

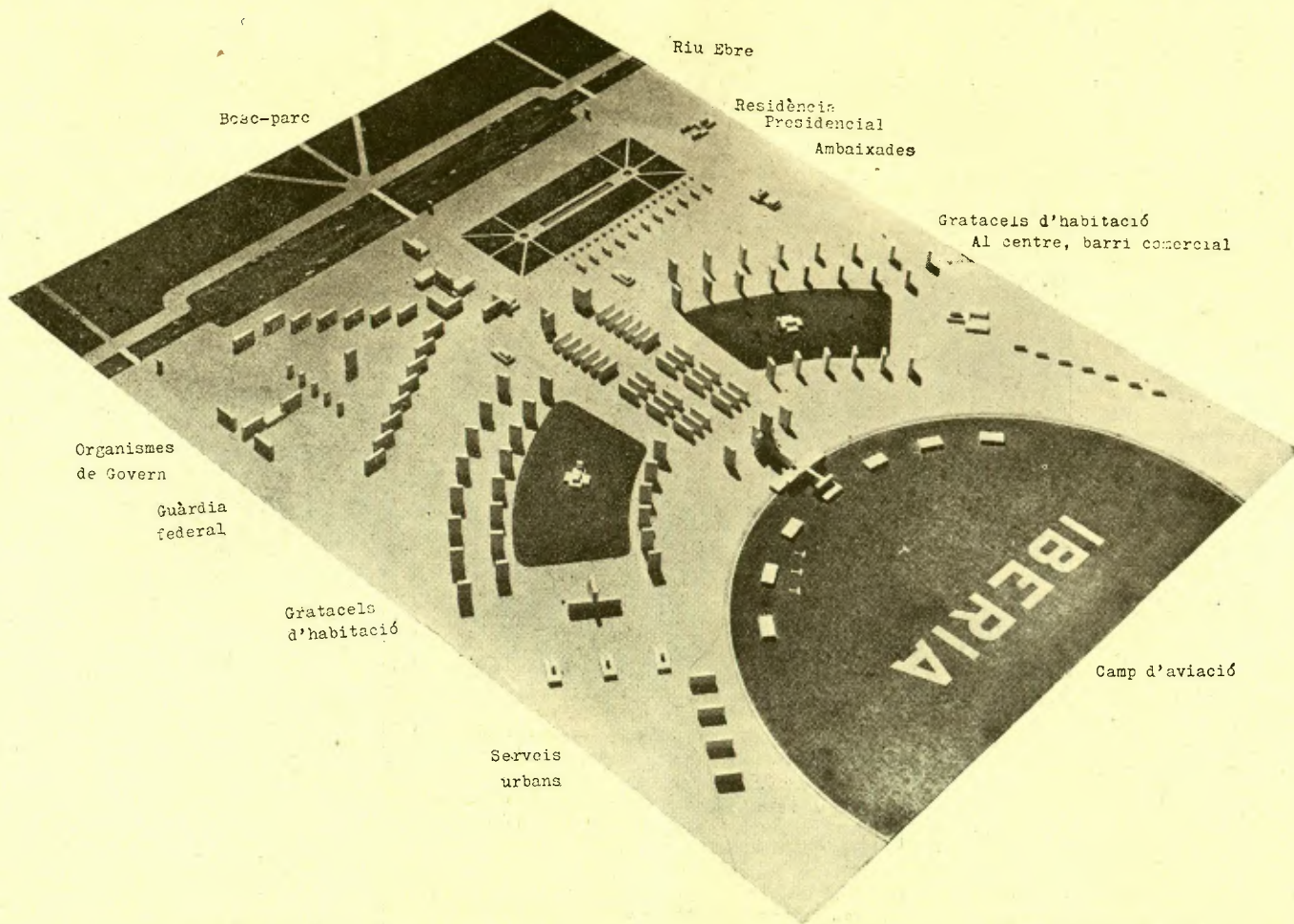
La col·lecció completa de MIRADOR pot consultar-se a l'arxiu Històric de la Ciutat, plaça de la Catedral i carrer de Santa Llúcia, 1, "Casa de l'Ardiaca", tots els dies feiners de 9'30 a 1'30.

Un projecte de capital federal

Entre cent projectes notables, que es presentaven a l'Exposició que l'Associació d'Arquitectes de Catalunya ha celebrat a la Sala Parés, se'n veia un altre, més que notable, insòlit. El constituïen grans fotografies d'una mena de joc de dòmino, amb fitxes blanques, arreglades segons un

de secretaries polítiques i de ministeris tècnics (millor, comissions de coordinació federal). Al vèrtex d'aquest angle, les oficines del primer ministre i el Parlament bicameral. Dins de l'angle, la guarnició, la guàrdia federal. Als costats, dos edificis: Tribunal Constitucional i Suprem, i Casa de

mula d'estudiar les urbanitzacions a base de carrers. El carrer no existeix i gairebé pot dir-se que no existeix tampoc el transport privat (automòbil o cotxe). Els transports públics, traçats segons les direccions eficients, que no tenen res a veure amb les alinacions dels edificis, són tots subterra-



Pla del projecte de capital federal per ésser emplaçada prop d'Utebo, a la riba de l'Ebre

ordre que sembla capriciós. De què es tractava?

Un escrit explicava al visitant que es tractava d'uns estudis per a una nova capital federal d'Espanya. Com a iniciador d'aquests estudis voldria completar-ne, aquí, l'explicació, amb el permís dels meus habituals i pacients lectors. Seré breu.

Cal dir que una República Federal (si Espanya ho arriba a ésser) no pot tenir per capital una ciutat avesada a cinc cents anys de centralisme? S'ha de dir que una capital moderna ha d'ésser una ciutat-gerència i no allò que s'anomena una gran ciutat? Em sembla que no cal repetir aquestes coses conegudes. Els exemples de Washington, de Camberra, a l'Àustràlia, i de Nova Delhi, a l'Índia, són prou provants. Espanya necessita, per a la seva República Federal, una capital nova, organisme construït per a l'eficiència de les funcions de govern, sense complicacions de gran ciutat, sense indústria, sense comerç independent, sense «personalitat». Una ciutat neutra, habitada per funcionaris i per representants de les activitats federals. Una ciutat de creixença limitada (150.000 habitants com a màxim), segons les modernes doctrines urbanistes. Una ciutat tota funció de govern: la traducció en ciment i ferro d'una estructura política.

L'examen del problema d'emplaçament duu de pressa a constatar que és a l'Aragó, i particularment a vora del nus ferroviari Saragossa-Casetas, on la capital federal ha de situar-se. Raons de llengua, de transport, de neutralitat relativa del país, i d'altres, aconsellen aquest emplaçament. Així, doncs, es suposa que aquest és a prop d'Utebo, sobre l'Ebre, del qual riu pren la ciutat el nom d'Ibèria.

Aquestes explicacions d'ordre polític no les hauria pas fet si no pensés que són base indispensable de les explicacions urbanistes que segueixen. Ara es pot comprendre el per què del projecte i de la seva distribució principal.

Cinc grans funcions serveix la ciutat-capital. La primera és la funció de govern, funció bàsica. La segona, l'habitatge dels funcionaris. La tercera, l'esbarjo dels habitants, mitjançant espais lliures. La quarta, els transports interiors i exteriors. La cinquena, estatjar les representacions de les grans empreses nacionals.

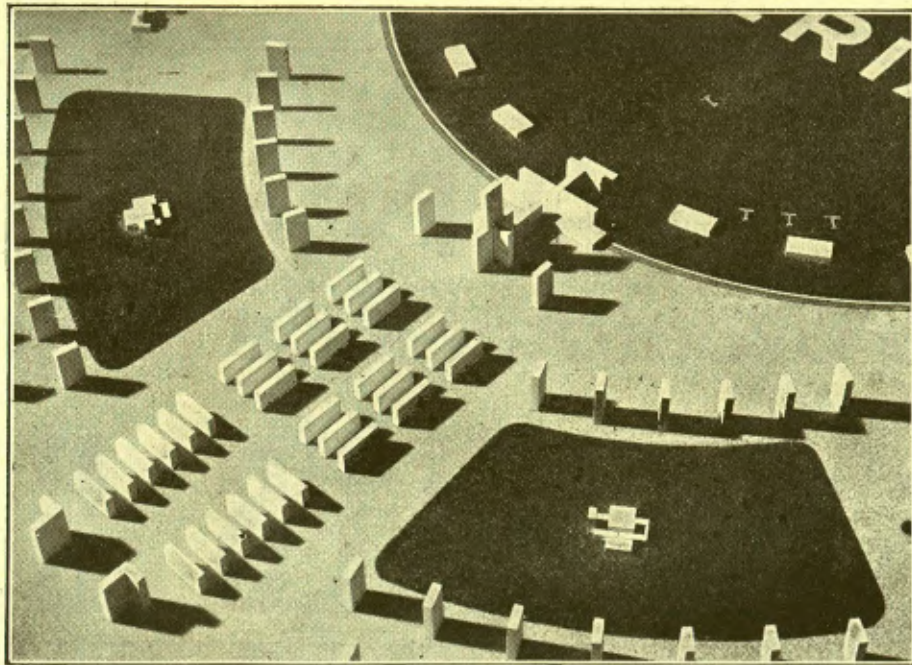
Les funcions de govern, en el projecte, es concentren en la sèrie d'edificis que s'estenen en dues línies en angle agut, línies

Moneda. Un gran parc de parada s'estén davant del Parlament. Al seu altre cap, la Residència Presidencial. A un costat, l'Ebre, a l'altre una avinguda de cases, per a Ambaixades i alts funcionaris i personatges.

La funció d'habitatge està servida per tres rengles de gratacels, de 120 metres d'alçada, separats per espais plantats d'arbres. Entre les rengleres segona i tercera, dos

nis, fora d'una línia aèria, que recorreria l'angle dels ministeris, a mitja alçada dels edificis. Aquests estudis, ara en curs, estan a càrrec de l'enginyer Santiago Rubió i Tuduri, especialitzat en transports.

Respecte dels edificis, per als quals he obtingut la col·laboració de l'arquitecte Ramon Reventós, cal dir que s'ha anat a la *standardització* integral dels volums, resum



Detall del projecte: el barri comercial

grans camps de jocs (funció tercera). Els transports interiors es suposen tots subterranis, segons les fórmules contemporànies de l'urbanisme. Els transports de relació exterior es concentren en una estació aèria-ferroviària-automobilista, dotada d'un hotel terminal, de 240 metres d'alçada. Així la funció quarta queda servida. I la cinquena ho és mitjançant un conjunt d'edificis que ocupen una mena de gran avinguda central, des de l'estació al Parlament.

Voldria anotar algunes de les característiques de la solució urbanista que proposo. Ha estat abandonada del tot la vella fór-

ma de la *standardització* de tots els elements de la construcció. La simplicitat i monotonia a ultrança dels edificis que a les fotografies adjuntes s'observa, no és un *truc* de projectista, sinó una fidel representació de la realitat, volguda i projectada així mateix.

Aquest projecte ha estat fet per a servir una funció; no ha estat fet per «agradar». No pertany a la sèrie de l'arquitectura estètica, sinó a la sèrie objectiva. Que els des- plaguts per ell ens perdonin.

NICOLAU M.^a RUBIO i TUDURI
Arquitecte

DISCOS

ANTICIPACIONS

En un article fantasista, *Una visita a Phono City*, es donaven algunes anticipacions del que es podria obtenir augmentant encara els avenços de la música mecànica. Sabem positivament que alguns lectors d'aquest article de Lionel Landry van creure seriosament tot el que s'hi deia. No van fer una *gaffe* tan gran com pugui semblar.

A més a més, una notícia, publicada en la secció de cinema i que treiem d'un periòdic especialitzat, ens feia saber l'invent — sense detalls — d'un enginyer, gràcies al qual era possible la fabricació de la part sonora dels films — disc o banda — utilitzant el, per anomenar-lo així, alfabet gràfic constituït pel traçat de cada so enregistrat.

Adhuc acceptant amb un prudent marge d'escepticisme aquestes notícies, que venien mancades de precisions, no es pot negar que cap dintre les possibilitats de la tècnica moderna posar en pràctica les suggeriments més fantasistes.

Comentant aquestes possibilitats, el reputat crític de discos Emili Vuillermoz escriu:

«Quan col·loqueu davant del micròfon un cantant, un comediant o un instrumentista per tal de fixar en la cera o sobre una pel·lícula unes sonoritats que us proposeu de conservar i de reproduir a grat vostre, quin és el resultat material de l'experiència?

Senzillament, una sèrie de petites inscripcions, soles gravats en buit o diagrames fotoelèctrics que presenten unes corbes i uns perfils particulars.

En aquestes condicions, com que és suficient de confiar a un diafragma o a un pick-up un solc d'un cert calibre per obtenir una ària d'òpera o un concert de violoncel, per què no fabricar mecànicament, segons certes regles, aquelles inscripcions en buit que, posades en contacte amb l'agulla, faran néixer les vibracions musicals esperades? Per què no gravar en silenci unes matrius models?

Vetaquí que avui s'anuncia que un enginyer es proposa d'aplicar al film parlant el principi de la veu obtinguda per síntesi, de la veu sense cordes vocals, de la veu fabricada artificialment.

Així, doncs, es podrà donar més desimboltura al registre agut, augmentar d'uns quants graus, en els dos sentits, l'escala musical, fabricar superpensos, hipersopranos, ultracontralts, infrabarítons i subbaixos.

Serà possible d'obtenir, a voluntat, empelts sonors, superposicions, creuaments i hibridacions que donaran naixença a uns timbres absolutament nous. Serà possible d'obtenir una barreja de saxofon i d'arpa, un cocktail en el qual podran estar saviament dosificats una nota de corn, un accent de violoncel, un bri de flauta, un rastre de vibràfon i una gota de celesta. Així es crearien unes veus inesperades i s'enriquiria la música amb uns mitjans d'expressió absolutament nous.»

Imagíneu-vos, doncs, quines magnífiques possibilitats s'ofereixen als compositors. Probablement, hom cercarà de primer efectes d'avantguarda, per dir-ho així, amb mires a l'originalitat fàcil. Però no és gens improbable que, en mans d'un músic de talent, aquestes possibilitats de la música mecànica siguin ben aprofitades.

AIGUA DE ROCALLAURA

A DEU MÉS RICA DEL MÓN

Si vostè pateix d'**Albuminúria**,
Litiasis úrica (mal de pedra),
Bronquitis parenquimatosa,
Nefritis crònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.

Carrer Hospital, 32 | Salmeron, 133



El metge.—Però, home, fa tres mesos que li recepto contra la icterícia, i fins avui no em diu que és japonès!

(Ric et Rac, París)



—Que hi ha la senyora?

—Ara no em recordo si m'ha dit que era al llit, malalta, o havia sortit de compres.

(London Opinion, Londres)



El marit.—Quan veig tanta gent, vénen ganes d'anar a una illa deserta.

La muller.—Te'n vindran a tu. I els meus 1.500 francs de vestits de bany?

(Le Rire, París)



—I quan jo pugui al balneari, que no t'atraci entre els braços d'un altre.

—Estigues tranquil. Espero que no m'hi atraparàs.

(Il Travasso delle Idee, Roma)



LA LLEI DE LES COMPENSACIONS

—Què, teniu gaire gent?

—Hi ha de tot. Uns dies tinc el local mig buit, altres mig ple...

(Le Rire, París)

MIRADOR TURÍSTIC

ELS FERROCARRILS

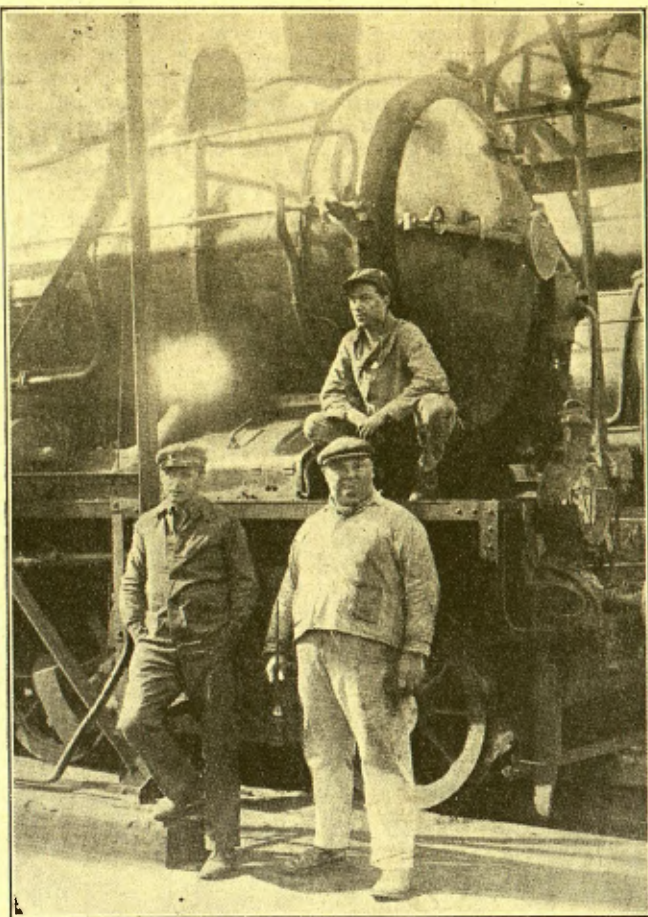
Cada tren té la seva mena especial de viatgers. Els trens que fan el trajecte Barcelona-Caldes són molt més estuejants que els que van a Sitges, i els que van a Cerbera molt més heterogenis que els que van a Manresa. Però el més pintoresc dels nostres trens és, sens dubte, el correu de València. Tot el que cap dintre una barraca valenciana: matalassos, gibrells, cistells

plens de fruita o pastes ensucrades, manjocs de cebes o alls, gallins i gallines, el gos, el gat i la gàbia del canari, minyons que van al servei o que en tornen torronaires o venedors de cacauets torrats, amb les seves bruses negres i el frègoli penjat al clatell, tot plegat, junt amb un reguitzell d'altra mena d'objectes inqualificables, s'encabeix miraculosament dintre el compartiment «capa de mistos» d'un vagó de tercera del correu València-Barcelona.

Que cap gentleman s'atreveixi a entrar en un compartiment d'aquests. Se li trasbalsaria el cervell en veure's dintre aquell plagi d'Arca de Noè, i acabaria per llençar-se per la finestra. I és que el saber viatjar no és tan fàcil com sembla. No basta comprar bitllet.

Paul Reboux, en un article que va publicar a una revista francesa el passat mes de desembre, donava unes quantes regles sobre el que ell titulava *Le savoir-vivre en voyage*. Entre altres coses, diu: «El primer lloc en el compartiment d'un vagó és a la dreta, el segon a l'esquerra, i el tercer al mig.» «Deixeu pujar primer al tren la persona de més respecte, però si aquesta fa compliments, no us entretingueu, pugeu, que el tren pot arrencar i fer-vos mal.» «Qui tingui de passar la nit al tren sense *sleeping* no té dret a usar el pijama, ni tampoc l'obligació de quedar-se amb el coll posat, l'americana i els pantalons cordats fins l'últim botó, i les sabates posades; us podeu posar sabatilles, descordar-vos el coll i substituir l'americana per una altra peça més còmoda. El *savoir-vivre* està en els termes mitjos: consisteix a procurar-se co-

moditats sense ofendre a ningú.» «Es desagradable tenir d'aguantar durant el viatge el dormir del vostre veí. Hi ha individus que tot just es posa el tren en marxa, agafen un encarcament tràgic i obren la seva boca immensa que



deixa sentir els inconfusibles sons de la maquinària humana. Un hom té el deure de procurar, quan viatja, de no posar-se mai en ridícul; si un té son, procuri tapar-se la cara lleugerament amb un mocador o xal, que al mateix temps que evitau els veïns un desagradable espectacle, us proporcionau una llum més dolça i el vostre veí podrà passar-se la nit llegint, si és que pateix d'insomni.» «Arregleu en fi tots els problemes amb la màxima simplicitat, partint sempre d'aquest principi: No heu de fer aguantar als altres el que us molestaria que us fessin aguantar.»

I amb aquests consells, Paul Reboux us assegura un bon viatge, si vós i els altres ocupants del compartiment us comporteu com a persones ben educades.

Se'ns ha acabat el lloc i deixem per un altre dia parlar d'altres aspectes, més interessants per al turisme, del nostre servei de ferrocarrils.

LLUÍS MUNTANYOLA



COMPANIA TRASMEDITERRANEA

MADRID: PLAZA DE LAS CORTES, 6. — BARCELONA: VIA LAIETANA, 2
LINIA DE FERNANDO POO

SERVEI RÀPID DE VAPORS ENTRE ESPANYA I ELS TERRITORIS ESPANYOLS DEL GOLF DE GUINEA

EL VAPOR LEGAZPI

sortit ahir de Barcelona, sortirà avui, dijous 16, de València, el 17 d'Alacant, el 18 de Cartagena i el 20 de Cádiz, cap a Las Palmas, Tenerife, Río de Oro, Monrovia, Santa Isabel, Fernando Poo i territoris continentals, escalant a Bata, Kogo, Benito i regressant per San Carlos i Santa Isabel a Canàries, Cádiz, Cartagena, Alacant, València i Barcelona.

Línia setmanal Gran Exprés: BARCELONA, CADIZ, CANARIES

Dissabte, dia 18, a les 12 hores, sortirà de Barcelona, directa cap a Cádiz, la moderna motonau:

CIUTAT DE CADIZ

sortint el dilluns de Cádiz cap a Las Palmas i Santa Cruz de Tenerife.

Esplèndides cabines de 1.^a, 2.^a i 3.^a classe. Departaments de luxe amb saló dormitori, dos llits i cambra de bany - Cabines individuals - Capella - Barberia - Bar Saló de música i fumador - Amplis cobertes de passeig i veranda.

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES

I PRESSUPOSTOS GRATIS

A MONTSERRAT EN AUTOMOBIL

Servei diari i sense transbordaments. Sortida **Plaça Universitat**. SERVEI POPULAR. Sortida de Barcelona: 6'30 matí. Anada i tornada, inclòs Timbre de l'Estat.

8'75
Ptes.

SERVEI REGULAR. Sortida de Barcelona a les 8 del matí, bitllet d'anada i tornada, 12'30 ptes. NOTA: Les tornades són valedores per al dia que es desitgi. - Per encàrrecs i bitllets: **Rambla de Catalunya, 52, pral., Telèfon 10232.**

QUAN VIATGI

aprofiteu els avantatges de la nostra cadena d'hotels



HOTELES UNIDOS, S. A.

La major organització hotelera d'Espanya li ofereix les majors garanties d'una estada agradable en qualsevulla ciutat on posseeixi un hotel

A BARCELONA	Hotel Orient	250	habitacions	100	banys
A BILBAO	Hotel Espanya	150	»	50	»
A VALÈNCIA	Hotel Carlton	200	»	200	»
A TARRAGONA	Husa, Hotel Victòria	100	»	50	»
A ALACANT	Hotel Europa	75	»	30	»
A CÁDIZ	Hotel Palace	80	»	50	»
A ALCALÁ DE GUADAIRA (SEVILLA)	Hotel de la Playa (temporada 1 de juliol 30 setembre).	150	»	100	»
A PALMA DE MALLORCA	Hotel Oromana	30	»	25	»
	Café-Restaurant-Brasserie «Born».				

En tots aquests hotels trobarà especial acollida, estada confortable, cuina de qualitat i preus moderats

HUSA segueix augmentant la seva cadena d'hotels per tot Espanya, fins que la seva organització abasti completament totes les ciutats més importants d'Espanya